

Govor na sprovodu s. Agnezije Marije Pantelić

Sestra Agnezija (Marija) Pantelić rođena je u Ferdinandovcu nedaleko Đurđevca 1915. godine. Tu je završila osnovnu školu, a u Zagrebu realnu gimnaziju. 1935. godine ulazi u samostan ss. milosrdnica i dobiva redovničko ime s. Agnezija. Poglavarice je šalju na studij južnoslavenskih književnosti, francuskog jezika, narodne historije, hrvatskog jezika i književnosti sa staroslavenskim jezikom te ruskog jezika.

S. Agnezija studij završava 1941. godine. Od tada radi kao profesorica hrvatskog jezika na Privatnoj ženskoj realnoj gimnaziji sestara milosrdnica s pravom javnosti. Tamo je radila do rujna 1946. godine kad je morala, zajedno s mnogim svojim susestrama napustiti odgojno - obrazovnu djelatnost u komunističkoj Jugoslaviji. Od 1949. godine sestra Agnezija radila je na Staroslavenskom institutu u Zagrebu. Tu je radila na hrvatskoglagoljskim liturgijskim kodeksima,

proučavajući njihove tekstove iz svih vidova: povijesnoliturgijskog, jezičnog, pismovnog, datacijskog, iluminacijskog i lokacijskog.

U sklopu svog znanstvenog rada pohađala je i tečaj glagoljske, ćirilske i latinske paleografije i arhivistike. Godine 1960. obranila je na Filozofskom fakultetu doktorsku radnju Hrvatskoglagoljski kodeksi krbavskog područja u 14. i 15. stoljeću. Usavršavala se u inozemnim bibliotekama i arhivskim središtima: u Beču, Salzburgu, Innsbrucku, St. Gallenu, u Vatikanskoj apostolskoj biblioteci, u Nacionalnoj biblioteci u Parizu i Sveučilišnoj biblioteci u Mainzu. Sebi svojstvenom marljivošću, temeljitošću i samozatajnim predanim radom skupila je dragocjenu građu koja joj je omogućila povijesnoliturgijsku obradu glagoljskih misala i brevijara. Posljednjih godina istraživala je razvoj glagoljskog pisma, paleografiju. Godine 1988. dobila je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu doktorat honoris causa za svoja paleoslavistička istraživanja, posebno za doprinos poznavanju staroslavenskog bogoslužja.

Znanstveni rad s. Agnezije obiman je, visoko vrijedan po izvornosti i raznolik. Pisala je osvrte i recenzije, istraživačke studije, sudjelovala je u kritičkom izdavanju drevnih glagoljskih liturgijskih kodeksa. Glavno je težište njezina rada na je u liturgijskim kodeksima njezin doprinos nemjerljiv. Nakon redovničkim životom, nastavila je u nadasve moliti. Pamtim je kao tihu kora pobožno i sabrano moli, koja je redovničke dužnosti, koja je do samog kraja. Ljudski gledano, s. karijeru, bila je znanstvenica par akademske titule, ona je i prva žena Katoličkog bogoslovnog fakulteta.

Kad bi joj to spomenuli, ona sv. Pavla: „Milošću Božjom jesam surađivala s obiljem Božjih milosti: mukotrpan, dugotrajan i očima onda kad su je milost i njezin uspjeha, ali i onda kad ju je milost narušenog zdravlja i staračke

ispitivanju i dokazivanju onoga što specifično naše. Na tom je području umirovljenja živjela je povučeni miru svoje sobe raditi, istraživati, a i samozatajnu redovnicu koja ispod revno i vjerno izvršavala svoje predano i samozatajno radila gotovo Agnezija ostvarila je briljantnu exellence, postigla najviše koja je dobila počasni doktorat

bi samo kratko odgovorila riječima što jesam.“ I doista, ona je vjerno i onda kad su one značile javnosti skriven znanstveni rad, i predani rad doveli do zavidnih povela putem križa sve do teško nemoći.

Po svemu je ovo neobičan životni put za jednu sestru milosrdnicu. No, neobične su bile i okolnosti u kojima je živjela s. Agnezija. On je pripadala onom naraštaju sestara milosrdnica koji je živio i djelovao u teškim, do danas najtežim okolnostima za Družbu sestara milosrdnica. Bilo je to vrijeme komunističke vlasti kad su sestrama oduzeta ne samo materijalna dobra, nego i djelatnost. Katoličke časne sestre, pa tako i sestre milosrdnice, jednostavno su istjerane iz vlastitih škola, bolnica, staračkih domova i izbačene na ulicu.

Ovakav je čin bez presedana u hrvatskoj povijesti. Ni jedna vlast, osim komunističke, nije progonila one koji su činili samo dobro, koji su se zauzimali za najslabije i najsiromašnije, a istovremeno nisu imali

baš nikakvih pretenzija na političku ili bilo koju drugu djelatnost koja bi ugrozila one na vlasti. O razlozima ovakvog bizarnog čina neka govori povijest, no namjera je bila jasna: ukloniti sestre iz javnog života značilo je ukloniti i Crkvu i potisnuti je na marginu društva - i to baš Crkvu jer je ona bila pokretačka snaga hrvatskog duha, kulture, morala, nacionalne svijesti i ponosa, ukratko - duhovnog bića hrvatskog naroda.

Sestre su i u ovim okolnostima dijelile dobro i zlo sa svojim narodom: bila to sudbina ranjenika na križnom putu, bila to gorčina prisilne emigracije ili su pak, zajedno s većinom Hrvata, ostavši u granicama komunističke Jugoslavije, dijelile teret straha, neizvjesnosti i terora totalitarističkog režima. Bilo je to vrijeme mučenika, znanih i neznanih. Neke su sestre zaista poginule kao mučenice i sud o njima prepuštamo crkvenoj i nacionalnoj povijesti. A mnoge su, poput s. Agnezije, podnosile dugotrajno i nevidljivo mučeništvo: gubitak redovničkog odijela, gubitak radnog mjesta, vidljiva i nevidljiva policijska prisмотра. No sestre su ostajale postojane prema riječi psalmista „Izvršit ću Gospodinu zavjete svoje pred svim pukom njegovim.“ One se nisu dale odvojiti od svog naroda: kad su im oduzeli jednu djelatnost, one bi pronalazile nove, bolje rečeno nove načine služenja. A Bog koji i po krivim crtama ravno piše dao je da i u tom olovnom vremenu, a po Božjoj providnosti i milosti, zablista služenje, stvaralaštvo, plodovi uma i srca koji su izvan dosega totalitarizma.

Um i srce s. Agnezije pripadali su riječi, hrvatskoj riječi, hrvatskoj kulturi na kojoj nam mogu pozavidjeti i najkulturniji narodi Europe. Kad kažemo riječ, svjesni smo da je i naša, hrvatska riječ proizišla iz one Riječi, napisane velikim slovom, Riječi s kojom je sv. Ćiril započeo svoj prijevod Sv. pisma: „V iskoni bje Slovo“. S tom je Riječju započela i s. Agnezija; ona ju je dozvala u redovnički život, ta ju je Riječ obilježila, ta ju Riječ, nadamo se, čeka u vječnosti. A nama preostaje zahvalnost i duboko poštovanje prema Božjoj Riječi, Isusu Kristu, i prema svim onim riječima koje je izgovorio uhu i srcu ove odabrane sestre, a ona je bez pridržaja i nesebično radila s povjerenim talentima, umnožila ih i zadužila hrvatsku kulturu, znanost i povijest.

„I ja na lijehi padam, svoj sam dovršio dan“, rekao je sv. Ćiril na samrti. Dovršen je i tvoj dugi, naporni, uspješni dan, draga s. Agnezija. Predajemo tvoje tijelo ovoj lijehi, ovom polju ljiljanovu na kojem brojne tvoje sestre čekaju uskrsnuće. A do tada, čekaj nas u gradu gdje smrti, boli, suza i straha više nema, u gradu kome je svjetiljka Jaganjac. I neka ti je laka hrvatska zemlja za koju si trpjela, molila, radila, stvarala predano i vjerno cijelog svog života. Počivala u miru.

S. Agnezija uz faksimil glagoljskoga Hrvojeva misala iz 1404. god.,
pretisak glagoljskoga Senjskoga brevijara iz 1491.
i uskrsne pisanice koje je ukrasila glagoljskim slovima